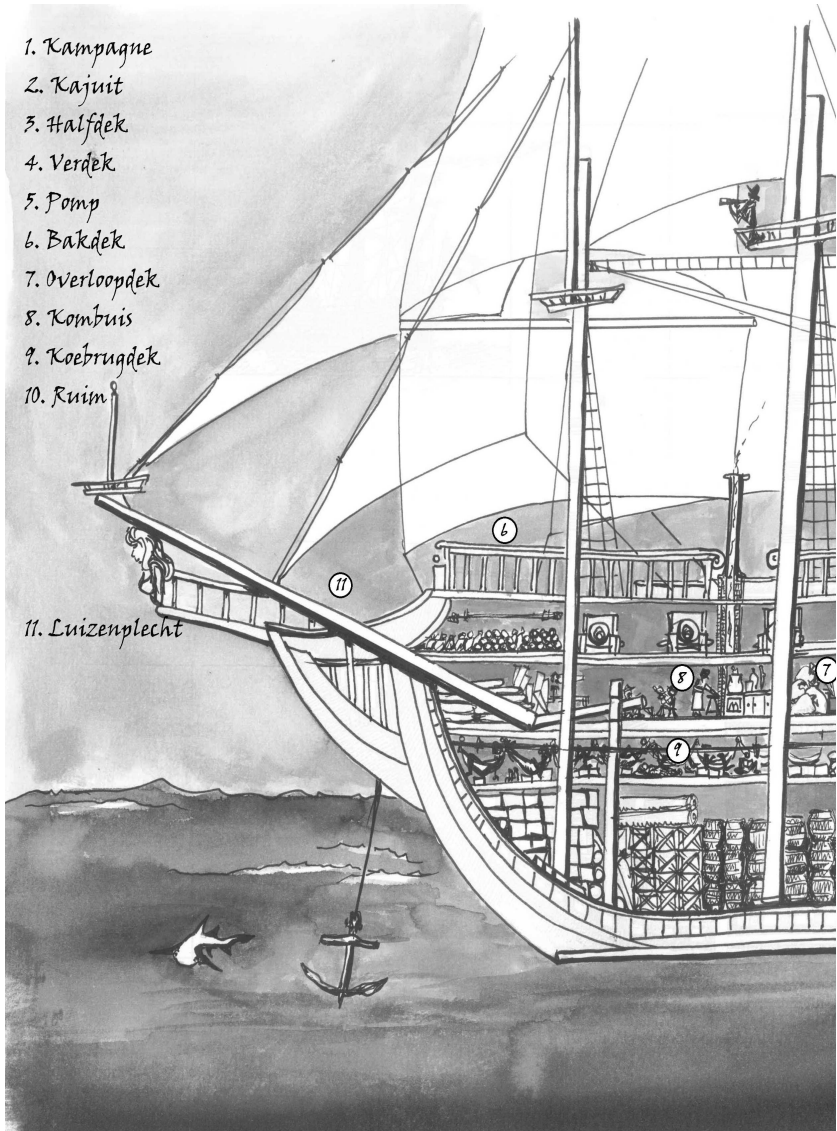
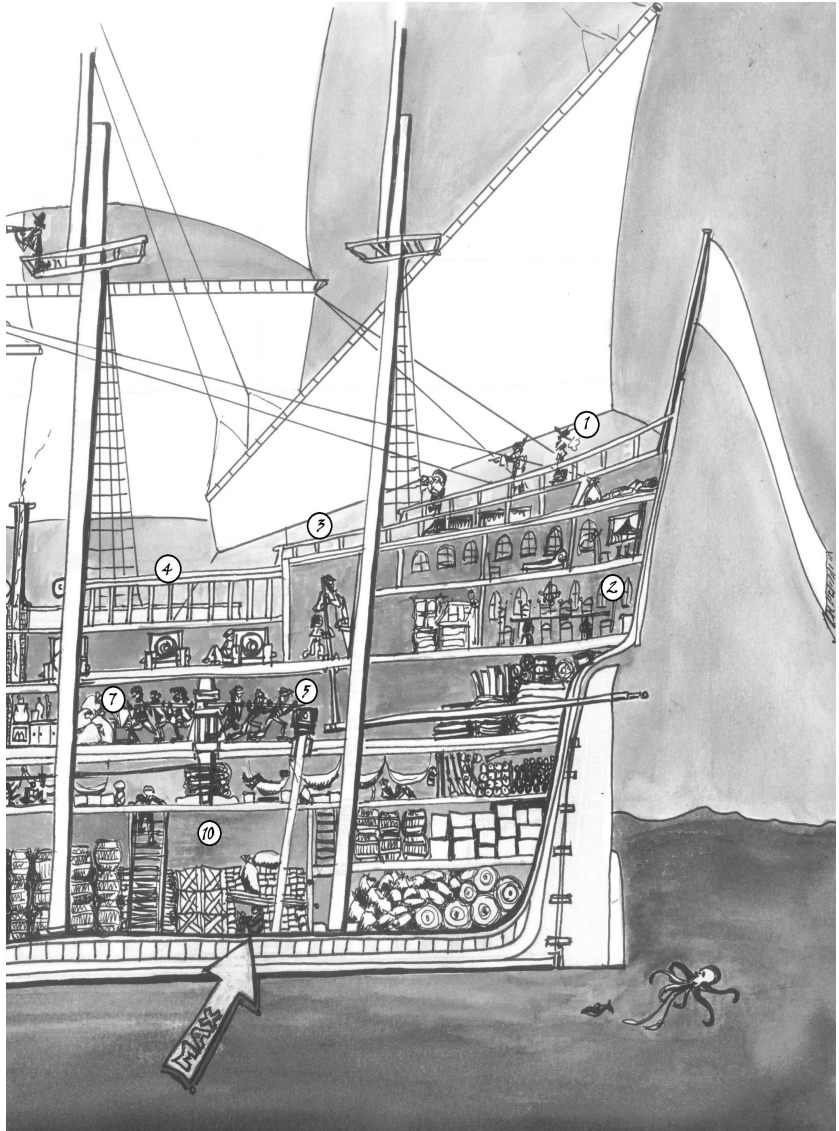

1. Kampagne
2. Kajuit
3. Halfdæk
4. Verdæk
5. Pomp
6. Bakdæk
7. Overloopdæk
8. Kombuis
9. Koebrugdæk
10. Ruim

11. Luizenplecht

Geheim uit de Gouden Eeuw

Madeleine Kemna

Geheim uit de Gouden Eeuw

Met tekeningen van Gijs Geleijnse

www.geheimuitdegoudeneeuw.com
www.madeleinekemna.com

Alle opbrengsten van dit boek gaan, na aftrek van kosten,
naar Unicef.

Derde druk 2015

Copyright tekst © 2014 Madeleine Kemna
Copyright tekeningen © 2014 Gijs Geleijnse

Alle rechten voorbehouden

Omslag Gijs Geleijnse

ISBN: 9 789402 128314

Het schrijven van dit boek voelde voor mij als het maken van een reis. Ik vertrok met een idee en onderweg kwam ik allemaal mensen tegen die me hielpen het te maken tot het boek dat nu voor je ligt. Een aantal van mijn reisgenoten wil ik op deze plaats graag bedanken. Allereerst Max: ik ben heel blij dat je me gevraagd hebt of ik een boek voor je wilde schrijven, anders was het er misschien wel nooit van gekomen. Ook veel dank aan Ton en mijn ouders voor de aanmoediging, het meelesen en het geduld als ik weer eens met mijn hoofd in de Gouden Eeuw zat. Ik ben erg blij met de tekeningen van Gijs Geleijnse zonder wie dit boek er heel anders uit zou zien. Bij het schrijven heb ik veel gehad aan de opbouwende kritiek van Lettervrouw Maaïke Molhuysen, die me zo wist te motiveren dat ik de moed niet verloor en het beste gaf dat in me zat. Verder wil ik Professor Louis Grijp bedanken voor de informatie die hij me gaf over liederen en muziekinstrumenten in de zeventiende eeuw en de medewerkers van de bibliotheek van het Maritiem Museum in Rotterdam en het Flessenscheepjesmuseum in Enkhuizen die vol enthousiasme al mijn vragen beantwoordden.

De meeste woorden en uitdrukkingen die schuin zijn gedrukt, komen uit de scheepvaart. Achterin het boek kun je zien wat ze betekenen.

Veel leesplezier!

Van wal steken

Het is een donkere nacht in het jaar 1680. In het doktershuis in Goedereede klinkt opeens een bons. Wie niet slaapt, zou het heel duidelijk kunnen horen. Gelukkig ligt iedereen op één oor. Behalve ... een jongen van elf. Hij maakte het geluid toen hij uit bed rolde. Nu wrijft hij de slaap uit zijn blauwgrijze ogen. Hoe heeft hij in kunnen dommelen? Gelukkig is het niet te laat om zijn plan alsnog uit te voeren. Binnen een paar minuten staat hij bij de dertiende trede van de houten wenteltrap. Die kraakt, weet hij. Voorzichtig dus. Nog vijftien te gaan tot hij beneden is. Behendig sluipt hij verder door het grote, oude huis. Op zijn rug draagt hij een juten zak. Als hij op de begane grond is, loopt hij zachtjes de keuken binnen, stopt een paar appels en een homp brood in de zak en loopt naar buiten in de pikzwarte nacht.

Het enige licht komt van het vuur dat boven in de toren van de kerk brandt om de schepen op zee te laten zien waar ze zijn. Er staat regen in de sporen die de karren en koetsen hebben nagelaten. De straten, die overdag zijn gevuld met marktkooplui, bedelaars en spelende kinderen, zijn nu totaal verlaten. Mooi, dan kan niemand de boel in de war sturen. Al snel ziet hij zijn bestemming; de haven van Goedereede. In een kleine sloep wacht een eenzame figuur.

‘Quinten, je bent er!’

‘Max, het leek of je nooit zou komen. Ik ben veranderd in een ijsklomp,’ klinkt het vanuit het bootje.

Max voelt een blos op zijn gezicht komen, maar gelukkig blijft die onzichtbaar in het donker. Hij klimt aan boord. ‘Het spijt me, je bent de bovenste beste. Laten we gaan.’

‘Dus je weet het zeker?’ In de stem van Quinten klinkt een mengeling van bewondering en verbazing.

Max knikt slechts kort. Met een flinke haal aan de riemen steken ze van wal. Na een kwartiertje roeien bereiken ze de *rede* van Goeree waar de Rotterdam ligt. Max kent dit VOC-schip. Oom Gerrit is de schipper, hij vaart voor de Rotterdamse VOC-kamer. Vorige week nog gaf zijn oom hem een rondleiding. Die kon toen niet vermoeden dat zijn neef mee zou gaan op de volgende reis. Als verstekeling!

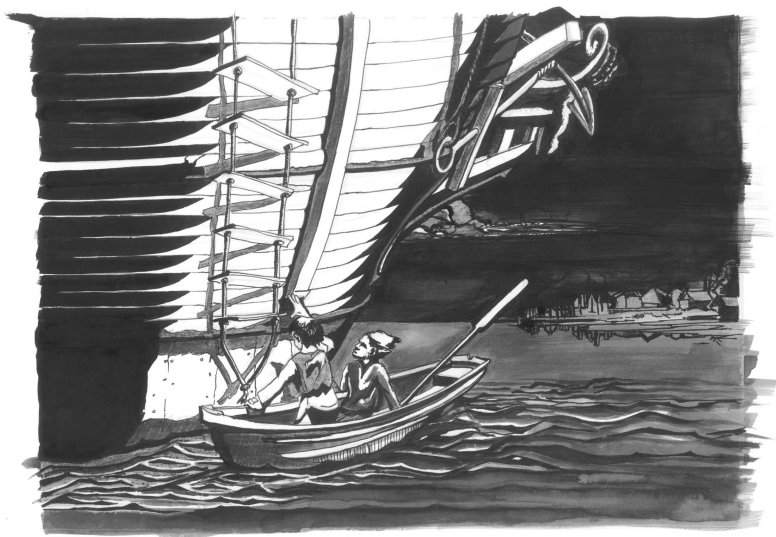
Omdat oom Gerrit even werd weggeroepen, maakte de bootzman de rondleiding af. Op luide toon vertelde hij over het leven aan boord, maar hij kreeg haast een fluisterstem toen hij over de *reling* aan *bakboord* wees.

‘Vroeger hing hier een dik touw waarlangs de matrozen die zonder verlof naar de wal waren geweest stilletjes weer aan boord konden klimmen. Nadat een paar matrozen terugkeerden met een glaasje te veel op, plonsde er één in het water toen hij bijna boven was. Gelukkig sliep de schipper al, dus hij hoorde niks. We hebben er toen voor de zekerheid toch maar een touwladder van gemaakt.’

Terwijl Max terugdenkt aan die eerste kennismaking met de Rotterdam, zoeken zijn handen in het donker naar de geheime opgang. De regen valt nu met bakken naar beneden. Hij heeft geen droge draad meer aan zijn lijf. Waar is die touwladder nou? De sloep schommelt en hij kan met moeite zijn evenwicht bewaren. Stel je voor dat ook hij hier in het water valt!

‘Wat een wiebelschuit zeg!’ roept Quinten.

‘Stil,’ sist Max. Hij wijst op de grootste van de drie masten die op het schip staan. ‘Net wat ik had gehoopt; de wisseling van de wacht. Kijk, daar komt er eentje naar beneden van de *mars*. Als jij nou mijn benen even vasthoudt, kan ik die vermaledijde touwladder misschien vinden. Daarna moet je gauw weg, voor de nieuwe wacht je in de gaten krijgt.’ Net als Max denkt dat hij de touwladder te pakken heeft, glijdt het ding uit zijn handen. De houten sporten komen met een harde klap tegen de scheepswand. Hij houdt zijn adem in en hoort Quinten een gesmoorde

verwensing slaken. Worden ze ontdekt? Veel tijd om te wachten of er een reactie komt hebben ze niet. Ze moeten verder.

Na twee nieuwe pogingen vindt Max wat hij zoekt. Met de touwladder in de hand, slaat hij zijn armen om Quinten heen. ‘Pas goed op je zusjes en zeg je moeder vol te houden. Ik ben terug voor jullie het weten.’ Dan begint hij aan de klim naar boven. Vrijwel geruisloos bereikt hij het dek. Het is gelukt; hij is aan boord.

Op de Rotterdam heerst een diepe rust. De enige geluiden zijn het tikken van de regen op het dek en het ruisen van de wind. Vanwege de wisseling van de wacht lopen er een paar mannen over het dek, maar het schip is zo groot dat Max een flink eind bij hen uit de buurt kan blijven terwijl hij naar zijn bestemming sluipt. In het midden van het schip vindt hij wat hij zoekt, de trappen naar het ruim. Na de eerste tien treden hoort hij een enorm snurkconcert. Hij herinnert zich nu dat oom Gerrit deze plek tijdens de rondleiding het *overloopdek* noemde. Hij vertelde dat hier alle zeelui slapen die geen officier zijn. Ook op de verdieping daaronder liggen nog heel wat mannen te slapen, zo lijkt het. Hoe heette het daar ook al weer? Iets met een koe. Max is het vergeten, maar wat hij wel heeft onthouden, is dat twee verdiepingen onder het overloopdek een groot ruim is vol spullen voor Nederlanders in de *Oost*. Een prima plek om een schuilplaats te maken.

In het ruim is het helemaal donker. Max verwenst zichzelf omdat hij er niet aan heeft gedacht een kaars mee te nemen. Op de tast zoekt hij zijn weg tussen kisten en vaten. Tot zijn verbazing is er ook een enorme voorraad bakstenen. Hij verschanst zich in een kleine ruimte tussen de stenen en de kisten. Nu pas merkt hij hoe koud hij is geworden tijdens de tocht naar het schip. Hij haalt een deken uit de juten zak en droogt zich zo goed en zo kwaad als het gaat af. Halfnat en moe gaat hij liggen. Binnen enkele minuten valt hij in slaap. Hij droomt dat hij met zijn zusje Juul bij Quinten thuis is. Juul bakt pannenkoeken en Quinten en zijn jongere zusjes Anna en Lena brengen die als verrassing naar Quintens moeder die ziek in bed ligt.